Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

LAUSUNTO

KEHA/666/2021

22.9.2021

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Sallan kansallispuiston perustamisesta, HE 104/2021 vp

Lapin ELY-keskuksen kuuleminen 23.9.2021

Lapin ELY-keskus katsoo, että metsästysrajoitusalue (882,2 ha) on suppea-alainen (8,8 %) verrattuna kansallispuiston kokonaispinta-alaan (9983 ha). Määritelty metsästysrajoitusalue ei ole kansallispuiston perustamisen kannalta ensisijaisten luonnon monimuotoisuuden suojelun, tutkimuksen ja yleisen luonnon virkistyskäytön tavoitteiden kannalta tasapainossa. Tämä tarkoittanee kansallispuiston kävijöihin kohdistuva turvallisuusriskin säilymistä ja koetun turvallisuuden alentumista.

ELY-keskus katsoo, että paikallisten metsästysoikeus Sallan kunnassa laajoilla valtionmailla ja Sallan yhteismetsän alueilla ei juurikaan muutu, vaikka metsästysrajoitusalue määriteltäisiin kansallispuiston ensisijaisten tavoitteiden kannalta riittävän laajana. Riistalajeille tulee kansallispuistossa olla suoja-alueita turvaamaan mm. metsäkanalintujen kantoja. Metsästettävien kanalintujen vuosittaiset kannanvaihtelut ovat varsin suuria.

Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen tavoitteet olisi tarpeen tehdä suoraan lakiin Sallan kansallispuiston perustamisesta, eikä siirtää luonnonsuojelun ja metsästyksen yhteensovittamista myöhemmin laadittaviin säädöksiin ja Metsähallituksen laatimaan puiston järjestyssääntöön. Metsähallitus on aiemmin tehnyt varsin vähän esityksiä Aluehallintovirastolle kansallispuistojen ja muiden suojelualueiden metsästysrajoitusalueista. Paikallisten metsästäjien saalismäärää ei ole rajoitettu (riekon osalta alueellisia metsästyskieltoja), joten suppeammalla metsästysrajoitusalueella ei ole merkitystä kanalintukantojen turvaamisen näkökulmasta eikä se edistä kansallispuistossa biodiversiteetin myönteistä kehitystä. Boreaalisten vanhojen luonnonmetsien suojelu toteutuu hyvin, mutta ensisijaisesti vanhojen metsien lajin, metson osalta, turvaamisen tavoite ei ole suotuisa.

Näkökulma laajasta metsästysmahdollisuudesta kansallispuistossa on kuitenkin tässä ajassa ajankohtaisemman ja yhä laajemman luontokadon pysäyttämisen (luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen, biodiversiteettisuojelun tavoitteet) näkökulmasta toissijainen tavoite. Laaja metsästysmahdollisuus kansallispuistossa ei ole reilu nuorempien sukupolvien ja sukupuolten välisen tasa-arvon näkökulmasta, kun huomioidaan lasten, nuorten ja naisten merkittävä osuus kansallispuistojen virkistyskäyttäjien kävijämäärässä.

ELY-keskus näkee erittäin hyvänä, että kansallispuistorajaukseen lisättiin Könkäänmaan noin 18 hehtaarin laajuinen alue. Alue lisää merkittävästi puiston luontoarvoja mm. jyrkät dolomiittikalliotörmät ja niillä esiintyvä lajisto, jota ei ole muualla kansallispuistossa.

Kansallispuiston alueelle on kohdistunut merkittävää Keski-Euroopan maiden ja kotimaan luontomatkailua jo pitkään (yli 15 vuotta). Metsästysaseen laukaukset eivät edistä matkailijoiden turvallisuuden ja luonnonrauhan kokemista. ELY-keskus katsoo, että metsästysrajoitusalueen tulisi olla 30-50 % pienialaisen kansallispuiston pinta-alasta, jotta rajoittaminen olisi riittävä luonnon monimuotoisuuden turvaamisen sekä yleisen luonnon virkistyskäytön turvallisuuden kannalta lähireittien ulkopuolellakin.

Kansallispuistojen luontomatkailun toimintaympäristö on tavanomaisesti laajentunut, eikä nykyisten luontomatkailun käytössä olevien alueiden ja reittien sekä mahdollisten uusien toiminta-alueiden yhteensovittaminen ole kansallispuiston ensisijaisen tavoitteen, luonnon monimuotoisuuden suojelun, kannalta toivottavaa. Moottorikäyttöinen luontomatkailu ja koiravaljakkotoiminta tulisi pääsääntöisesti ohjata kansallispuiston ulkopuolelle. Kansallispuistossa tulee mieluummin kehittää lihasvoimin kulkemisen, luontotietoon ja luontokokemukseen, sienilajien tunnistamiseen sekä luonnonilmiöihin (mm. revontulet, tähtikirkas yö, metsän hiljaisuus) perustuvaa luontomatkailun tuotteistamista.

Hallituksen esitys laiksi Sallan kansallispuistosta on perusteluiden osalta täydentynyt monin osin hyvin. Täydennys petoeläinten poistamista koskevien menettelyjen osalta on hyvä (mm. Natura-arviointivelvoite ja metsästykseen osallistuvat tahot). Puiston aluetta koskeva lupavuorokausien määrä on täydennetty. Pienriistan lupametsästäjien rajaaminen pois kansallispuistosta on tarpeellista.

ELY-keskus pitää metsästysrajoitusaluetta, joka kohdistuu vain suosituimpien lähiretkeilyreittien ympäristöön, yleisen turvallisuuden ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta suppeana. Tunturilampien reitin ja muiden retkeilyreittien turvallinen alue tulisi ulottua Aatsinginjokeen saakka kansallispuiston läntisen osan keskiosassa. Mahdollisesti länsiosan eteläosat, johon sijoittuu yksityispalstojakin, voisi soveltua metsästykseen.

Turvallisuutta voidaan parantaa myös ajallisella rajoittamisella siten, että metsästysoikeus Aatsinginjoen – Haudanjoen länsipuolella alkaa vuosittain 25.10. ELY-keskus pitää kuitenkin laajempaa rajoitusaluetta parempana kuin ajallista rajoittamista. HE laiksi Sallan kansallispuistosta on muutoin hyvin valmisteltu ja perusteltu.

Asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ympäristölakimies Pirkko Posio ja ratkaissut yksikönpäällikkö Jari Pasanen.

Merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa

Tämä asiakirja KEHA/666/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/666/2021 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Pasanen Jari 22.09.2021 15:52

Esittelijä Posio Pirkko 22.09.2021 15:53